

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Ei

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) ei kannata vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä eikä lain sisällön avaamista. Eduskunnassa keväällä yksimielisesti hyväksytty ja perusteellisesti valmisteltu uusi vammaispalvelulaki parantaa vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumista ja saattaa vammaispalvelulain vastaamaan YK:n vammaissopimuksen ja perustuslain velvoitteita. Uudistetussa vammaispalvelulaissa on useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata vammaisen lapsen oikeutta palveluihin. Lain voimaantulon lykkääminen siirtäisi näitä parannuksia.

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtämisen ja lain sisällön avaamisen tarkoituksena on kustannussäästöjen aikaansaaminen eikä vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumisen edistäminen. Julkisen vallan (valtio, kunnat, hyvinvointialueet ja muut julkisen vallan toimijat) on perustuslain 22 §:n mukaisesti turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lain voimaantulon lykkääminen ja sen sisällöllinen avaaminen heikentäisivät vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että hallitusohjelman mukaan vammaispalvelulain uudistuksen vuosittainen kustannusvaikutus nykytilanteeseen verrattuna saa olla korkeintaan 100 miljoonaa euroa. On hyvin ongelmallista, että etukäteen asetetaan budjettirajoitteita perus- ja ihmisoikeutena turvatuille ja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille välttämättömille palveluille. Uusi vammaispalvelulaki parantaa esimerkiksi autismi- ja neurokirjoon kuuluvien lasten ja nuorten

sekä heidän perheidensä tukea. Vammaispalveluilla voidaan myös ehkäistä niitä kalliimpiin erityispalveluihin, kuten lastensuojelun sijaishuoltoon ja psykiatriseen osastohoitoon, turvautumista. Siten vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen ja lain sisällön mahdollinen heikentäminen lisäisivät kustannuksia.

MLL pitää hyvin poikkeuksellisena, että lain voimaantuloa halutaan siirtää esitysluonnoksessa ehdotetulla tavalla ja että myös lain sisältö halutaan avata ennen kuin lain toimeenpanosta on mitään kokemuksia. Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että uuteen vammaispalvelulakiin sisältyy kustannusten kasvuun liittyvä riski, joka sisältyy ikääntymisrajoituksen poistamiseen soveltamisaläsäännöksestä lain eduskuntakäsittelyn aikana. Ikääntymisrajoitus on nykyisessä vammaispalvelulaissa vain henkilökohtaisen avun osalta. Koska jatkossakin vammaispalvelulaki on erityislaki suhteessa sosiaalihuoltolakiin ja vammaispalvelulain soveltamisen edellytyksenä on vammaisen henkilön tiukan määritelmän täyttäminen sekä palvelukohtaiset myöntämisedellytykset, on epätodennäköistä, että ikääntymisrajoituksen poistaminen laista nostaisi kustannuksia niin merkittävästi, että olisi perusteltua lykätä lain voimaantuloa sen sisällön muuttamiseksi.

Kuten hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, lain voimaantulon vaikutukset kohdistuvat yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin. Esitysluonnoksen mukaan vammaisille henkilöille ja heidän läheisilleen voimaantulon siirtämisestä aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia lieventää osittain hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan syksyllä 2023 käynnistetään määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta, kunnes uusi vammaispalvelulaki on saatu voimaan. MLL:n mielestä tämä on välttämätöntä, jos lain voimaantuloa lykätään, sillä lain voimaantulon lykkääminen siirtäisi muun muassa väliin putoaja-asemassa olevien monien autismi- ja neurokirjioon kuuluvien lasten ja nuorten pääsyä tarpeenmukaisten palvelujen ja tuen piiriin. MLL pitää kuitenkin riskinä, että lain sisällön muuttamisen yhteydessä tehtäisiin ikääntymisrajoituksen lisäämisen yhteydessä myös muita rajoituksia, jotka heikentäisivät juuri autismi- ja neurokirjioon kuuluvien lasten ja nuorten tuen ja palvelujen saantia. MLL pitää välttämättömänä, että autismi- ja neurokirjioon kuuluvien lasten ja nuorten ja heidän perheidensä tarvitsemat palvelut ja tuki turvataan pitkäjänteisellä tavalla.

livonen Esa
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry